

Kannanotto YK:n yleiskokoukseen

Väestöliitto kiittää mahdollisuudesta lähettää evästyksiä ja kommentteja Suomen tavoitteisiin ja painopisteisiin YK:n yleiskokouksen 78. kaudelle. Haluamme välittää kommenttimme jo korkean tason viikon alla, sillä tänä vuonna korkean tason viikon yhteydessä järjestetään useita merkittäviä kokouksia, muun muassa korkean tason foorumi kestävästä kehityksestä sekä korkean tason kokous universaalista terveysturvasta.

Seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeudet kohtaavat parhaillaan vastustusta lähes kaikilla YK:n foorumeilla. Konservatiivinen, naisten oikeuksia ja seksuaalioikeuksia vastustava liike vahvistuu, mikä näkyy esimerkiksi kokonaisvaltaisen seksuaalikasvatuksen vastustamisena.

Suomi on arvostettu kansainvälinen toimija ja sen agendalla on sukupuolten tasa-arvon ja laadukkaan koulutuksen, mukaan lukien kokonaisvaltaisen seksuaalikasvatuksen edistäminen. Seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeudet ovat osa Suomen ihmisoikeuspolitiikkaa, ja toivommekin Suomen pitävän seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien edistämisestä kiinni seuraavalla YK:n yleiskokouskaudella, ja erityisesti korkean tason viikon yhteydessä pidettävissä huippukokouksessa universaalista terveysturvasta ja kestävästä kehityksestä.

Seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeudet ovat välttämätön osa universaalista terveysturvasta

Universaalista terveysturvasta (Universal Health Coverage, UHC) tavoitteena on, että kaikilla maailman ihmisillä olisi pääsy tarvitsemiinsa terveyspalveluihin silloin kun he tarvitsevat niitä, siellä missä he tarvitsevat niitä, ja ilman, että siitä koituu heille taloudellista taakkaa. Seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeudet ovat välttämätön osa universaalista terveysturvasta, mikä tunnustettiin jo YK:n päätöslauselmassa universaalista terveysturvasta vuonna 2019.

Numerot kertovat maailman tilanteesta synkkää kuvaa. WHO:n arvion mukaan jopa 4,3 miljardia ihmistä ei saa kaikkia tarvitsemiaan lisääntymisterveyspalveluita elämänsä aikana. Terveyspalveluiden hinnat ovat edelleen köyhimpien saavuttamattomissa, sillä lähes kaksi miljardia ihmistä joutuu maksamaan terveyspalveluista katastrofaalisen paljon. Koronapandemia vaikeutti pääsyä välttämättömiin terveyspalveluihin 92 prosentissa maailman maista.

Seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeudet tulee tunnustaa osaksi universaalista terveysturvasta, osaksi jokaisen oikeutta terveyteen. Tähän tulee kuulua tiivistä mukaan myös

esimerkiksi kokonaisvaltainen seksuaalikasvatus sekä turvallinen abortti ja sen jälkihoito. YK:n korkean tason kokouksessa universaalista terveysturvasta tulisi ottaa vahvasti kantaa sen puolesta, että ihmisoikeudet ja sukupuolten tasa-arvo tulee integroida osaksi terveysjärjestelmien kehittämistä.

Kestävä kehitys ei voi toteutua ilman seksuaali- ja lisääntymisterveyttä ja -oikeuksia

YK:n kestävän kehityksen huippukokous järjestetään tärkeään aikaan: olemme puolivälissä YK:n kestävän kehityksen tavoiteohjelmassa, mutta emme lähelläkään tavoitteiden saavuttamista.

Tänä vuonna huippukokous käsittelee kaikkia kestävän kehityksen tavoitteita.

Huippukokouksessa tulee vahvistaa sitoutuminen ihmisoikeuksiin, sukupuolten tasa-arvoon, terveyteen ja syrjintään, sillä nämä teemat linkittyvät kokonaisuudessaan Agenda 2030:n toteuttamiseen. Lisäksi huippukokouksessa tulisi ottaa vahvasti kantaa myös syrjimättömyyden ja Ketään ei jätetä jälkeen -periaatteen puolesta. Kestävän kehityksen tavoitteita ei voida saavuttaa ilman, että kiinnitetään erityistä huomiota haavoittuviin ryhmiin, kuten naisiin, tyttöihin ja nuoriin sekä niihin, jotka kohtaavat päällekkäisiä syrjinnän muotoja (intersektionaalisuus).

Toivomme Suomelta vahvaa kannanottoa seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien toteuttamiseksi sekä sukupuolittuneen ja seksuaaliväkivallan vastustamiseksi. Seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeudet on välttämätöntä saavuttaa useiden kestävän kehityksen tavoitteiden näkökulmasta. Hyvä seksuaaliterveys ja seksuaalioikeuksien toteutuminen ovat varsinkin naisten ja tyttöjen koulunkäynnin ja yhteiskunnallisen osallistumisen kulmakivi. Naisten oikeus päättää omasta kehostaan on myös välttämätön lähtökohta sukupuolten välisen tasa-arvon saavuttamiselle. Lisäksi seksuaalioikeuksien toteutuminen mahdollistaa erityisesti tyttöjen ja naisten osallistumisen yhteiskunnalliseen päätöksentekoon, konfliktien estoon ja rauhanrakentamiseen.

Kiitos, että huomioitte nämä näkemyksemme YK:n yleiskokouksessa.

Eija Koivuranta

Toimitusjohtaja
eija.koivuranta@vaestoliitto.fi
+358 50 574 1775

Sonja Hyötylä

Vaikuttamistyön asiantuntija
sonja.hyotyla@vaestoliitto.fi
+358 44 493 4348